

KULTURDIMENSIONEN FÖR HÅLLBARHET

kulturarv, kunskap, mångfald och kreativitet

Tillsammans för biosfärområde Vombsjösänkan

Foto: Blake Cheek

Foto: Pxhere

Ibland kan en hållbar värld kännas långt borta - men den kan också vara alldeles inpå knuten! Vombsjösänkan är en unik plats i Sverige och världen och har potential att bli ett nytt biosfärområde enligt UNESCOs riktlinjer. Projektet "Tillsammans för biosfärområde Vombsjösänkan" vill möjliggöra för boende, föreningsliv, byalag, företagare och andra verksamma på platsen, att ta initiativ till aktiviteter för att utveckla naturen, kulturen, friluftslivet och näringslivet. Du är välkommen att bli en del av resan!

Vombsjösänkans naturvärden är unika ur ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv. Det är ett av landets artrikaste områden och här lever över sjuhundra sårbara och hotade arter som gynnas av många varierande landskaps- och naturtyper. I närheten ligger stora städer och området försörjer dessa med livsmedel och vatten. Platsen har stora utvecklingsmöjligheter t ex avseende betesmarker, våtmarker och sjöar, jordbruk, biologisk mångfald och potentialer avseende hållbar transport, turism och näringsliv, friluftsliv och naturupplevelser. Det pågår sen många år olika forskningsprojekt inom området och här finns också en unik miljö för konstprojekt inom kultur och hållbarhet, som drivits av ARNA i Fågelriket.

Under 2017-2019 genomfördes en förstudie kring att bilda ett Unesco biosfärområde som ett samarbete mellan Eslöv, Lund och Sjöbos kommuner. Projektet *Tillsammans för biosfärområde Vombsjösänkan*, som pågår mellan 2019-2021 dockar på kommunernas förstudiearbete och syftar till att stödja processen att bilda ett biosfärområde. Projektet vill kartlägga Vombsjösänkans gemensamma identitet och synliggöra områdets sociala, kulturella och ekonomiska värden och hitta lokala ambassadörer i föreningslivet, företagare, boende och besökare, som vill vara med på resan. Vi vill synliggöra vikten av hållbar utveckling inför framtida klimatförändringar och andra samhällsutmaningar, mobilisera och utveckla sammanhållning och samarbete med biosfärområdet som gemensam plattform.

Det finns flera ingångar för dig som vill vara med! Projektet anordnar öppna seminarium och aktiviteter som "walk-n-talks", workshops och studiecirklar. I projektet tar vi vara på idéerna, nätverk och möjligheter som tagit form genom de olika aktiviteterna och hittar resurser för fortsatta satsningar i biosfärområdet. Du kan också ta kontakt med oss för att ordna en aktivitet eller en utvecklingsprocess utifrån frågorna och platsen som du vill vara med och utveckla.

Foto (om inget annat anges) och text/redaktör: Kerstin Jakobsson. Layout: Jonas Carlstedt och Sara Ericsson

Välkommen att höra av dig!

Sara Ericsson, projektledare

Mobil: 073 - 391 44 33 E-post: sara.ericsson@coompanion.se

Junaidah Minnhagen, projektledare

Mobil: 070 - 263 09 47 E-post: junaidah.minnhagen@coompanion.se

För frågor om kulturdimensionen

Kerstin Jakobsson, verksamhetsledare ARNA

Mobil: 073 - 827 66 93

E-post: arna.fagelriket@gmail.com

Foto: Andrew Sawyer

KULTURDIMENSIONEN FÖR HÅLLBARHET – om människan som utvecklare

2009 påbörjades, genom ett Leaderprojekt i Harlöstrakten, ett arbete för att stärka en hållbar utveckling i lokalområdet genom kultur. Sedan 2011 har föreningen ARNA (art & nature) använt kulturprojekt som en metod för att utforska en plats, dess historia och hållbara framtid. Arbetet har utvecklats genom samarbeten tillsammans med lokalbefolkningen, internationella kulturarbetare, föreningsliv, företag och offentlig sektor.

ARNA har stött visionen om bildandet av ett nytt Unesco biosfär-område i Vombsjönsänkan sedan det nämndes för första gången 2013. Vi har sedan dess fördjupat oss i kulturdimensionen inom en hållbar utveckling och har ett särskilt intresse för landsbygdsfrågor och biosfär-områden.

När vi började vårt arbete sökte vi efter likasinnade verksamheter i världen att lära oss av men fann till vår förvåning endast några få. Idag vet vi att detta beror på vad Unesco konstaterade i sin rapport 2017, "att förena kultur och hållbar utveckling är fortfarande ett relativt nytt område när det gäller att omsätta teoretiska insikter till praktiska åtgärder ute i fält".

Genom åren har vi aktivt utvecklat vårt nätverk och även utbytt erfarenheter med internationella partners. Idag beskriver vi ARNA som en fältstation för kulturdimensionen och vår vision är att Vombsjönsänkan blir världens första Unesco biosfär-område att välja kulturdimensionen som sin specialkompetens.

Till utvecklingen av projektet *Tillsammans för biosfär-område Vombsjönsänkan* bidrar vi både med ARNA's praktiska erfarenheter från vårt fältarbete och våra kunskaper om kulturdimensionen ur ett internationellt perspektiv. När vi idag sammanfattar våra erfarenheter ser vi hur kulturdimensionen bidrar till en hållbar utveckling på en plats, som i ett biosfär-område, på följande tre sätt.

Kulturdimensionen är en brobyggare.

Genom att föra in mjuka värden i ett utvecklingsarbete, som kulturar-

vet och mångfalden i människors erfarenheter, knyter kulturdimensionen samman ekologisk, social och ekonomisk utveckling.

Kulturdimensionen fokuserar på människan som utvecklare

Kulturarv, kunskap, mångfald och kreativitet är de fyra ledorden i kulturdimensionen. Just kreativiteten är viktig i kulturdimensionen som förmågan att tillföra något nytt, det som omvandlar en utmaning till en möjlighet.

Kulturdimensionen är ett verktyg för innovation

Källan till nyskapande för en hållbar utveckling finns, enligt Unesco, i kulturlagren av kunskaper och kulturens förmåga att nytolka och överföra dessa kunskaper mellan människor. Vi ser detta som att kulturdimensionen kommer få en större roll i framtiden. Med mångfalden inom kulturarv och kunskap som en bas och med kreativiteten som en rörelse framåt skapar kulturdimensionen framtidens språng för utveckling.

Kerstin Jakobsson
ARNA

FNs 17 Globala mål för hållbar utveckling, inom Agenda 2030.

INGEN UTVECKLING ÄR HÅLLBAR UTAN KULTUR

Unesco deklarerar att "kultur är vem vi är och vad som formar vår identitet. Ingen utveckling kan vara hållbar utan kultur." Men vad menas då med begreppet kultur?

När vi till vardags talar om kultur är det oftast kulturella uttryckssätt vi tänker på, som att sjunga i en kör, se en film eller läsa en roman. Kultur kan alltså både vara något vi tar del av, eller själva är delaktiga i att skapa. Men grunden i kulturbegreppet är att det är mänsklighetens sätt att utforska och beskriva vilka vi är i förhållande till omvärlden.

Detta utforskande av vår plats i omvärlden gör vi alla som barn, i det vi kallar lek. Till exempel med kriterier eller genom att hitta på historier som får fysisk form när vi klär ut oss. Som vuxna tänker kanske de flesta att de överlåter det praktiska kulturutövandet till andra. Men alla människor fortsätter att välja kulturella gruppidentiteter och de påverkar i sin tur samhället. Ett exempel är rockmusikens betydelse för 40-talisterna och hur denna kulturidentitet med intresse för amerikansk livstil påverkat i samhällsutvecklingen.

På samma sätt väljer vi, enskilt, i grupp eller som samhälle, att ta avstånd från de kulturella identiteter som vi anser vara "fel". På nationsnivå finns det många exempel i historien vad avståndstagande från olika kulturformer lett till. Så eftersom kultur handlar om att utforska och uttrycka identiteten i förhållande till omvärlden har kultur genom historien haft stor politisk sprängkraft. Kopplingen mellan kultur, gruppidentitet och plats blir extra tydlig när urinnevännare jorden runt kämpar mot vad de ser som invaderande krafter. Då är det just genom att visa hur deras egen kultur är den äldsta i det fysiska området som man hävdar sin rätt.

Vissa hävdar även att religion är en form av kulturyttring. Men även om man väljer bort den kopplingen, har t ex alla väpnade konflikter inslag av att stå mellan kulturella olikheter. Särskilt ur detta perspektiv förstår man att Unesco deklarerar att "ingen utveckling är hållbar utan kultur".

Unesco skriver också att en grundläggande roll för kultur är att på olika sätt "koda kunskap" så att den kan överföras mellan människor. Med kunskap räknas här ett mycket brett fält, från vetenskaplig data till muntligt överförda hantverkstekniker och människors livserfaren-

heter. Mångfalden i de kunskapslager människor skapat genom tiderna är framtidens källa för nyskapande, på samma sätt som egenskaperna hos gamla sädeslag är viktiga att bevara för att säkra framtidens livsmedelsproduktion.

Detta innebär enligt Unesco att ett kunskapsbaserat samhälle behöver vara ett kulturellt rikt samhälle och en grund för innovation inom en hållbar utveckling.

Med antagandet av Agenda 2030 har enligt Unesco det internationella samfundet för första gången erkänt kulturens roll i hållbar utveckling. Detta inkluderar t ex kulturarv, kulturella och kreativa näringar, kreativitet och innovation, lokala samhällen och kulturell mångfald.

REFERENSER

Unesco är förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur och bedriver sitt arbete inom de fem programmen utbildning, naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora, kultur samt kommunikation och information. Unesco har som syfte att verka för fred och säkerhet genom främjande av internationellt samarbete inom utbildning, vetenskap och kultur med utgångspunkt i FN-stadgan att främja den universella respekten för rättvisa, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter samt grundläggande friheter utan åtskillnad med avseende av ras, kön, språk eller religion.

UNESCO culture sustainable development. [LÄNK](#)
Video - Unesco the lab of ideas, the lab for change! [LÄNK](#)
Globala målen, Agenda 2030: [LÄNK](#)

Rastplatsen Bligehöj vid Harlösa kyrka med information om Vombsänkans historia och ett fikabord i form av en karta – ett exempel på hur kulturdimensionen kan stärka berättelsen om en plats och öka dess attraktivitet. ARNA gjorde utformningen för ett ledutvecklingsprojekt.

KULTURENS ROLL I BIOSFÄROMRÅDEN

Unesco framhåller numera biosfärområden som viktiga plattformar för kulturens roll i en hållbar utveckling och MAB's internationella organ har beslutat att alla biosfärområden på sikt skall inkludera kulturen i sitt arbete.

Utifrån erfarenheterna ARNA gjort i Vombsjösänkan, ser vi att kulturdimensionens ledord - kulturarv, kunskap, mångfald och kreativitet - kan ge ett gott stöd i ett sådant arbete. Men hur ser det ut i andra biosfärområden? Vi har därför bett Johanna Mac Taggart, som sitter med i MAB's globala styrelse på uppdrag av Sveriges regering och är nationell koordinator för Biosfärprogrammet Sverige, att ge sin beskrivning av dagsläget.

"Kulturdimensionen är bred och finns med på olika sätt i Unescos biosfärområden sedan en längre tid. De har t ex förklarat forskning genom dans, registrerat och målat vindens och vattnets rörelser med hjälp av loggrar, haft konstinstallationer utmed vandringsleder och mycket mer. Det verkar vara endast fantasin som sätter gränserna här. Dessutom är kulturarv och kulturlandskap en av hörnstenarna i biosfärområdenas arbete. Deras uppdrag är att vara modellområden för hållbar samhällsutveckling. Då är relation till och kunskap om tidigare traditioner för t ex markanvändning mycket viktig.

I Biosfärprogrammets globala strategi som gäller 2016-2025, har vikten av att utveckla och driva biosfärområden tillsammans med traktens urfolk och utifrån deras förutsättningar stärkts. Det första biosfärområdet som utvecklats och drivs av urfolk är Tsu Tué i Canada. Det fick sin Unescoutnämning 2016. Här i Sverige är fem samebyar centrala i utvecklingen av Biosfärområde Vindelälven-Juhtadahka, som utnämndes 2019.

I de svenska biosfärområdena är kulturlandskap centrala och utvecklingen av smarta lösningar för ett hållbart samhälle utgår ifrån de förutsättningarna. Biosfärområde Östra Vätterbranterna, t ex uppmuntrar till ett rikt kultur- och fritidsliv som är tillgängligt för alla. I projektet "Växa tillsammans" vänder de sig till nyanlända för att skapa en vana att vistas i naturen, genom t ex fågelskådning, fiske och biodling."

/ Johanna Mac Taggart

Johanna Mac Taggart tv. i samtal med deltagare i ett ARNA-seminarium om kulturdimensionen som platsutvecklare för en hållbar utveckling

REFERENSER

Unescos biosfärprogram Man and the Biosphere (MAB) är ett mellanstatligt program med syfte att på vetenskaplig grund förbättra relationen mellan människan och hennes livsmiljö i ett globalt perspektiv. Programmet startade 1971 och är ett tvärvetenskapligt forskningsprogram där naturvetenskap och samhällsvetenskap förenas. Idag finns 701 biosfärområden i världen. Se Biosfärprogrammet Sverige [LÄNK](#)

I Sverige finns följande biosfärområden:

- Kristianstads Vattenrike [LÄNK](#)
- Vänerns kargården med Kinnekulle [LÄNK](#)
- Älvdalskapet Nedre Dalälven [LÄNK](#)
- Blekinge Arkipelag [LÄNK](#)
- Östra Vätterbranterna [LÄNK](#)
- Vindelälven-Juhtadahka [LÄNK](#)
- Voxnadalen [LÄNK](#)

Allemansrätten genom Land Art - ett ARNA-projekt för barn och unga genom ett stöd från Naturvårdsverket

EXEMPLET ARNA I VOMBSJÖSÄNKAN

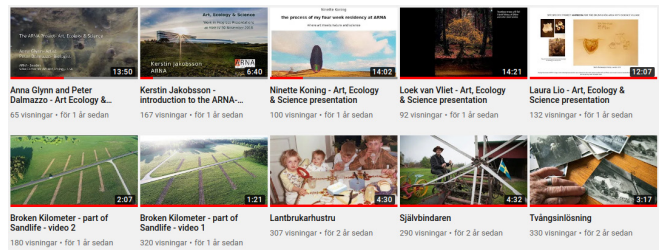
En fältstation för kulturdimensionen

Sedan 2011 har den ideella föreningen ARNA utforskat kulturens roll i en hållbar utveckling. Vår utgångspunkt har, liksom för biosfärområdena, varit de lokala naturvärdena. Genom ARNAs artist in residence-verksamhet har under åren närmre 100 internationella kulturarbetare haft arbetsvistelser hos ARNA. Deras öppna sinnen för områdets natur- och kulturhistoria har berikat lokalsamhället med helt nya tankar och perspektiv, vilket mött publiken genom t ex utställningar, konserter och i möten med skolbarn.

Även ett stort antal lokala kulturarbetare har involverats i projekt för att undersöka och stärka platsens identitet t ex genom att utforma besöksplatser eller skapa filmer berättelser där äldre i området beskriver förändringar som skett under deras livstid.

En viktig del i ARNAs arbete har varit att verka för att barn, från förskola till högstadium, skall få möjlighet att utforska frågor om en hållbar utveckling. Detta genom att arbeta med land art som skapas med respekt för naturen under utomhusvistelser. Land art innebär att konstverken inte får skada naturen på platsen där de visas, antingen genom att de är ekologiskt självförstörbara eller att man tar bort konstverken igen. Med tanke på att få barn idag har möjlighet att på egen hand vistas ute i naturen, känns detta arbete allt viktigare för en hållbar framtid. De barn som inte känner sig trygga i naturen tar heller inte nästa steg; att med hjälp av sina sinnen utveckla sin upptäckarlust för att på egen hand börja utforska och så småningom bli engagerad i sambanden mellan allt levande.

En hållbar utveckling behöver gränsgångare som på olika sätt kan knyta ihop ekologisk, social och ekonomisk utveckling. Våra erfarenheter av kulturdimensionen har varit mycket positiva och har präglats av hur viktiga de kulturella arbetsmetoderna varit som brobyggare mellan olika grupper och organisationsformer, både i lokalsamhället och för internationell samverkan.

REFERENS

ARNAs erfarenheter finns samlade i en rad publikationer på sin hemsida. [LÄNK](#)

SERDEs kulturhus i Aizpute

EXEMPLET SERDE, LETTLAND

Kulturarv, konstprojekt, förnyelsebara tekniker och immateriella kunskaper för en hållbar utveckling.

Aizpute ligger 18 mil väster om Riga i Lettland och har ca 4400 invånare. Under många hundra år var Aizpute en livlig liten handelsstad med en befolkning som bestod av ungefär lika delar av judar, katoliker och protestanter. Under andra världskriget dödades nästan alla i den judiska befolkningen. Detta, tillsammans med övriga förluster som Lettland led under kriget, har inneburit att många småstäder, liksom Aizpute, fram till idag har haft ett stort antal öde trähus, många så gamla som från 1700-talet.

I början av 2000-talet flyttade några kulturarbetare till Aizpute och bildade föreningen SERDE. Mot löfte att ge liv till oanvända trähus fick föreningen i stort sett ett helt kvarter av kommunen. Sedan dess har SERDE utgått från kulturarvet för att stödja kunskapsöverföring i tekniker som håller på att glömmas bort. Husen de fått har fått används som laboratorier. T ex har kurser i hur man renoverar, eller gör nya fönster enligt gamla metoder, förlagts till SERDE's hus och långsamt har byggnaderna blivit i allt bättre skick.

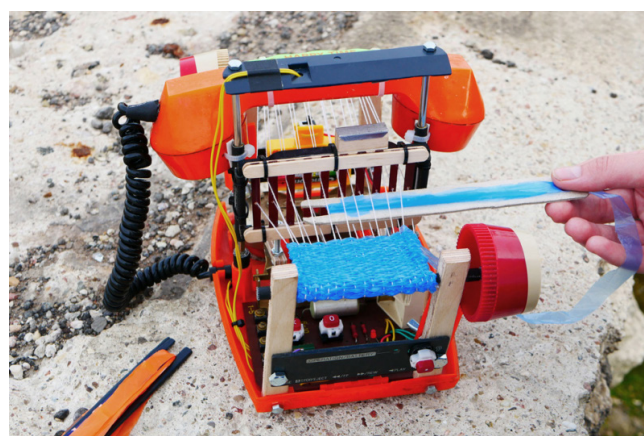
SERDE har två målgrupper, lokalbefolkningen i Aizpute och tillresande kulturarbetare. Kulturarbetarna går kurser i exempelvis gjutjärn eller foto, eller stannar några veckor för en arbetsvistelse på SERDE's artists in residence. Idag är Aizpute en liten stad på landsbygden med många offentliga konstverk och allt fler av de gamla trähusen har köpts av unga människor som vill renovera dem.

2016 blev SERDE ackrediterad av Unesco som dess rådgivande organisation i Lettland för trygghet av det immateriella kulturarvet.

Enligt Unesco är immateriella kulturarv viktiga genom att de "överförs från generation till generation, omskapas ständigt av lokalsamhällen och grupper i samspel med omgivningen, naturen och i förhållande till historien vilket ger en känsla av identitet och kontinuitet som främjar respekten för kulturell mångfald och mänsklig kreativitet".

Avslutande arbete i en kurs om gjutjärnsteknik firas i ett event med hårdrock

Gamla vävtekniker inspirerade konstnären Kati Hyypä till projektet Post-Apocayptic Looms under en residensvistelse. Foto Kati Hyypä

REFERENS
SERDE hemsida, [LÄNK](#)

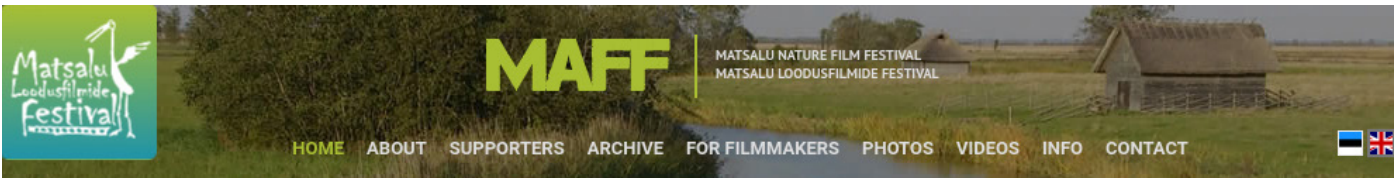

Foto: MAFFs hemsida ur filmen Sharkwater Extinction

EXEMPLET MATSALU NATURE FILM FESTIVAL, ESTLAND

Ett monstruöst stort kulturhus på landsbygden förvandlas till en framgångssaga som centrum för en internationell filmfestival

En och en halv timmes bilfärd från Tallinn ligger Lihula, ett samhälle med 1600 innevånare intill Matsalus nationalpark. Under sovjettiden byggdes det kulturhus i alla orter ute på landsbygden. Det sista byggdes i Lihula och det med hela 420 platser i salongen. Efter Estlands självständighet hade den lilla kommunen Lihula, med endast drygt 2000 innevånare, svårt att bekosta färdigställandet av kulturhuset. Byggnaden började förfalla och blev en mastodontsymbol för negativa minnen från Sovjettiden .

Men, en driftig borgmästare, en dokumentärfilmare och några biologer såg istället kulturhuset och den intilliggande nationalparken som resurser för att starta upp en internationell naturfilmsfestival. Det är verkligen en framgångssaga att Matsalu Nature Film Festival (MAFF) sedan dess har hållit 18 festivaler och är en världens mest välrenommerade filmfestival för naturfilmer. Festivalen har också vuxit så mycket att filmer numera även visas i Pärnu, Hapsalu, Tallinn och Tartu.

MAFF med sin inriktning på att skapa engagemang för miljö, hållbarhet och mångfald är idag både ett signum och en identitetskapare för Lihula. Förutom filmvisningar bjuder festivalen på ett brett program med såväl föreläsningar, guidade turer i nationalparken och konstutställningar. Festivalen genererar förutom en halvtidstjänst och projektanställningar även andra värden. Företagare satsar pengar i bygden, bl a genom att bygga om ett hus till vandrarhem och återöppna det tidigare nedlagda hotellet. Inför varje festival får en ny grupp ungdomar lära sig evenemangsarbete, lokala och tillresande volontärer får hela festivalen att fungera och lokala företagare säljer mat och fika. Även privatpersoner har möjligheter till förtjänst genom att hyra ut boende.

Kulturhuset i Lihula är ett fint exempel på en hållbar utveckling på landsbygden där kombinationen av naturengagemang och kultur fortsätter att skapa platsens identitet.

Lihula kulturhus. Foto: Lääneranna Kultuurileht

Matsalu nationalpark. Foto: Wikimedia Commons

REFERENS

Matsalu nature film festival. [LÄNK](#)

Foto: Raoul Slater

EXEMPLET FLOATING LAND, AUSTRALIEN

Land Art festival i NOOSA's biosfärområde

I nordöstra Australiens Sunshine Coast ligger semesterstaden Noosa med 4000 fastboende innevånare. Stränderna och vågorna vid Noosa attraherade tidigt både hippies, surfare och konstnärer. Många av dessa hade ett intresse för ekologiska frågor, vilket har påverkat både platsens identitet och utvecklingen i Noosa som län.

2001 startade den regionala konsthallen en land art-festival med skulpturer ute på vattnet i en mycket grund sjö. Skulpturerna på den första konstfestivalen kunde man antingen betrakta från stranden eller genom att ge sig ut på sjön i båtar. Det ganska udda konstenemanget har sedan dess vuxit till en konstbiennial som är Australiens största ekologiska konstenemang. För att vara mer lättillgängligt för turisterna visas numera konstverken längs stränderna till floden som rinner genom staden Noosa ut i havet.

Noosa län har 55 000 innevånare och är huvudman för både biosfärområdet och den regionala konsthallen. Men det finns det inget egentligt samarbete mellan dessa två i samband med Floating Land, trots att båda vill väcka engagemang för ekologi och en hållbar utveckling.

Konstverk från Floating Land 2017.

REFERENSER

Floating Land. [LÄNK](#)

Noosa Regional Gallery. [LÄNK](#)

Noosa biosphere. [LÄNK](#)

Sitka Center for Art and Ecology

EXEMPLET SITKA CENTER FOR ART AND ECOLOGY, USA

Kursverksamhet, artist in residence och aktiviteter för att uppmuntra till nyfikenhet, reflektion och skapande i ett möte mellan konst och ekologi i biofärområdet Cascade Heads.

Två konstnärer startade 1970 ett sommarläger för barn och unga på den plats där Sitka Center ligger idag, 16 mil sydväst om Portland i Oregon. Visionen som paret Boydens hade var att bygga upp en gemenskap, eller litet samhälle, där naturvetenskapliga forskare och konstnärer kunde bo och arbeta, samt dela med sig av sina kunskaper om naturen till barn och unga på somrarna.

Från slutet av 1970-talet har Sitka Center for Art and Ecology främst arbetat med vuxna och kursverksamheten har vuxit till att idag omfatta ett 100-tal kurser varje år, från endagars workshops till veckokurser. Under vinterhalvåret används Sitka's lokaler som ett artist in residence som välkomnar kulturarbetare och naturvetenskapliga forskare till längre arbetsvistelser. Året runt erbjuder även Sitka publika aktiviteter och föreläsningar om konst och natur.

Sitka Center ligger ganska enskilt ute på landsbygden. Eftersom det inte finns möjlighet för kursdeltagare att bo i anslutning till kurslokalerna, gynnar besökarna även den lokala ekonomin genom att hyra in sig på vandrarhem, airbnb och campingar. Runt Sitka Center har det genom åren vuxit upp en hel liten by med privatägda hus med boende och för vilka ekologi, kultur och hållbarhetsfrågor är viktiga.

Paret Boydens och personer runt Sitka Center var även engagerade i processen som ledde fram till bildandet av Cascade Heads biosfärområde 1976. Det fysiska området var ursprungligen ett område för skogsforskning, ägt av Oregons motsvarighet till Skogsstyrelsen. Under många år kom biosfärområdets arbete främst handla om forskning och inte så mycket om samverkan med de boende i området.

Samtidigt kämpade Sitka Center på sitt håll med ekonomiska problem under en lång rad år. Idag är boende i Sitkabyn en stor resurs för biosfärbetet genom att man i publika aktiviteter och konstprojekt, testar nya idéer och väcker engagemang för en hållbar utveckling hos både boende och besökare.

Cascade Head vid Stilla havet

En av Sitka Center's kurslokaler

REFERENSER

Sitka Center for Art and Ecology. [LÄNK](#)
 Cascade Head biosphere reserve. [LÄNK](#)

cascade head
 UNESCO BIOSPHERE RESERVE

TIDSLINJE FÖR UTVECKLINGEN AV BEGREPPET KULTURDIMENSIONEN I EN HÅLLBAR UTVECKLING

Genom korta citat från huvudaktörerna beskrivs nedan hur kulturens roll i hållbarhetsarbete utvecklats under perioden 1987 fram till idag.

1987

Brundtlandkommissionen

"En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". Ekologi/miljö, ekonomi och social utveckling definieras som de tre pelarna i hållbar utveckling. Gro Harlem Brundtland talade redan här för att kulturperspektivet skulle inkluderas

1992

FNs konferens i Rio om miljö och utveckling antog handlingsprogrammet Agenda 21. Talet 21 syftar på det tjugoförsta århundradet, det vill säga 2000-talet. Grunden läggs då också för Agenda 21 for Culture.

2002

World Public Meeting on Culture - FN-stödd konferens i Porto Alegre "The Agenda 21 for Culture can become the fourth pillar of sustainable development."

2004

United Cities and Local Governments (UCLG) tar ledarskapet för att implementera Agenda 21 for Culture. Fortsätter sedan genom åren att interagera med Unesco för att definiera och stärka kulturens roll inom hållbarhet.

2010

United Cities and Local Governments - Culture; Fourth Pillar of Sustainable Development. Kulturdimensionens ledord beskrivs som *kunskap, kulturarv, mångfald och kreativitet*.

2011

Unesco-rapport: A new cultural policy agenda for development and mutual understanding. "Kultur, i dess rika mångfald är en källa, tillgång och inspiration för utveckling. Det är den fjärde 'dimensionen' eller 'pelaren' tillsammans med social, ekonomisk och miljöinriktad utveckling."

2014

FN's generalsekretariat: "Kultur genomsyrar mänskligheten med kreativitet, kritiskt tänkande, empati, förtroende, villighet att ta risker och ömsesidig respekt - för att bara nämna några viktiga egenskaper."

September 2015

FN's generalförsamling antog Agenda 2030 (SDGs). "Unesco säkerställer att kulturens roll erkänns i en majoritet av målen för hållbar utveckling (SDG), inklusive de som fokuserar på kvalitetsutbildning, hållbara städer, miljön, ekonomisk tillväxt, hållbar konsumtions- och produktionsmönster, fredliga och inkluderande samhällen, jämställdhet och livsmedelssäkerhet."

November 2015

Unesco-rapport: Utvärdering av Unesco's arbete med inriktning på kultur och hållbar utveckling.

"Att förena kultur och hållbar utveckling är fortfarande ett relativt nytt område när det gäller att omsätta teoretiska insikter till praktiska åtgärder ute i fält." "Många vänder sig till Unesco för vägledning."

Juni 2017

UNESCO - Culture: at the heart of Agenda 2030 (SDGs).

"Om Agenda 2030 grupperas kring de ekonomiska, sociala och miljömässiga målen som de tre pelarna för hållbar utveckling så bidrar kultur och kreativitet till var och en av dessa pelare samt arbetar tvärsektorielt mellan dem."

[LÄNK](#)

2018

UNESCO - Culture for the 2030 Agenda

"UNESCO har åtagit sig att stödja medlemsstaterna vid genomförandet av programmet 2030 Agenda och New Urban Agenda som ger viktiga möjligheter att integrera kultur i utvecklingspolitiken. Medan skyddet och främjandet av kultur representerar ett mål i sig självt, bidrar det också till många av målen för hållbar utveckling - inklusive de om hållbara städer, anständigt arbete och ekonomisk tillväxt, minskade ojämlikheter, miljön, främjande av jämställdhet mellan könen och fredliga och inkluderande samhällen."

[LÄNK](#)

December 2019

UNESCO - Culture | 2030 Indicators

"Kultur | 2030 Indikationerna är ett ramverk vars syfte är att mäta och övervaka utvecklingen av kulturens möjliggörande bidrag till nationella och lokalt genomförande av målen för 2030-agendan (SDG)." [LÄNK](#)

Foto: Wallpapersset

Kulturdimensionen för hållbarhet är ett av de perspektiv på utvecklingsarbete som projektet *Tillsammans för biosfärområde Vombsjösänkan* tar upp. Genom projektet har det för första gången gjorts ett fakta- och inspirationsmaterial för kulturdimensionen med exempel från Vombsjösänkan och andra delar av världen.

Du håller den just nu i din hand!

Den finns även digitalt på

skane.companion.se/vombsjosankan

Sprid den gärna!

”tillsammans skapar vi
en hållbar värld”

Foto: Pxfuel